

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

UPPDRAG HBTQ

Ungdomsstyrelsens slutrapport om mötesplatser för unga hbtq-personer

UPPDRAG **HBTO**

Ungdomsstyrelsens slutrapport om
mötesplatser för unga hbtq-personer

Förord

Unga hbt-personer är i större utsträckning än andra unga utsatta för osynliggörande, diskriminering, trakasserier, våld och hot om våld. Detta leder till att de har sämre hälsa än övriga i ungdomsgruppen. Ungdomsstyrelsens rapport *Hon hen han. En analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner* som publicerades 2010 visar att unga hbt-personer i högre grad än andra unga blir utsatta i skolan, men även i hemmet. Därför har det varit särskilt viktigt att stärka fritidsarenan för denna grupp unga.

Ungdomsstyrelsen har med en mängd utbildningar, konferenser, nätverksträffar och publikationer förmedlat kunskap och metoder för att skapa tryggare mötesplatser och fritidsverksamhet för hbt-ungdomar. Vår huvudsakliga målgrupp för utbildningsinsatserna har varit kommunala fritidsledare, tjänstemän och chefer där målsättningen har varit att skapa ett tryggare klimat i öppen fritidsverksamhet samtidigt som vi lyft behovet av specifika mötesplatser för hbtq-ungdomar. Genom nätverksträffar har vi också kunnat stärka möjligheterna till erfarenhetsutbyte mellan de mötesplatser för hbtq-ungdomar som funnits eller startats under uppdragets gång. Ett par kommuner har också valt att starta hbtq-ungdomsverksamheter efter att de gått Ungdomsstyrelsens utbildning.

Alice Bah Kuhnke
generaldirektör, Ungdomsstyrelsen

Innehåll

Ungdomsstyrelsens uppdrag	5
Översikt av genomförda aktiviteter	6
Våra produktioner	9
Öppna verksamheten!	9
Om unga hbtq-personer – hälsa	9
About LGBT Youth – Health	9
Om unga hbtq-personer – fritid	10
Film	10
Utbildningsinsatser	11
Utbildning på kommunal nivå	11
Utbildning för lärare på fritidsledarskolorna	12
Utbildning för personer inom ideell sektor	13
Utvärdering av utbildningsinsatser	13
Utbildning för kommunala fritidsledare, tjänstemän och chefer	13
Utbildning för personer inom ideell sektor	14
Fördjupningsdag	15
– <i>Kom vidare i ditt arbete med hbtq och normer</i>	15
Dokumentation av fördjupningsdagar	15
Nätverksträffar	16
Enkät till verksamheter som riktar sig till hbtq-ungdomar	17
Konferenser	18
Konferenser om hbtq och idrott	18
Konferens: <i>Dialogkonferens om hbt och idrott</i>	18
Konferens: <i>Hbtq och idrott</i>	18
Öppet seminarium: <i>Transpersoner i idrottens könsuppdelade värld</i>	19
Konferens: <i>Tro och hbt i ungdomsverksamhet</i>	19
Konferens: <i>Ung och hbtq på nätet</i>	20
Konferens: <i>När motivet är hat</i>	20
Ungdomsstyrelsens rikskonferens	21
Externa konferenser och utbildningsdagar	22
Det fortsatta arbetet	23
Vad händer nu?	23
Fortsatt arbete hos utbildade aktörer	23
Nätverk för ungdomsfrågor om mötesplatser för hbtq-personer	23
Ungdomsstyrelsens fortsatta arbete	23
Referenser	25

Ungdomsstyrelsens uppdrag

Ungdomsstyrelsen fick den 16 december 2010 i uppdrag av regeringen (bilaga 1) att under 2011 genomföra utbildningsinsatser för att stärka unga hbt-personer i fritidsverksamheter. Uppdraget var att utbilda personal som arbetar inom fritidsverksamheter för unga i syfte att öka deras kompetens att skapa öppna och fördomsfria miljöer för unga hbt-personer. Den 24 mars 2011 förlängdes uppdraget för att istället löpa till och med 31 december 2013.

I denna rapport beskriver vi det material som vi använt och det som tagits fram inom ramen för uppdraget, genomförda utbildnings- och spridningsinsatser, konferenser samt nätverksträffar för verksamheter som riktar sig till hbtq-ungdomar.

I rapporten förekommer både formuleringen hbt-personer (homo- och bisexuella samt transpersoner) och formuleringen hbtq-personer (homo- och bisexuella samt transpersoner och personer som identifierar sig som queer).

Översikt av genomförda aktiviteter

Utbildningar 2011-2013

År	Samarbetspart	Ort	Totalt antal deltagare	Totalt antal utbildningsdagar	Målgrupp
2011	Uppsala kommun	Uppsala	23	2	chefer inom fritidsverksamhet
2011	Uppsala kommun	Uppsala	51	1	personer som arbetar inom fritidsverksamhet
2011	KEKS*	Göteborg	17	1	chefer med ansvar för ungdomsverksamhet
2011	KEKS	Stockholm	64	1	personal inom öppen fritidsverksamhet
2011	KEKS	Göteborg	109	1	personal inom öppen fritidsverksamhet
2011	Region Västerbotten	Lycksele	49	1	fritidsledare
2011	Region Västerbotten	Umeå	16	2	chefer med ansvar för unga
2011	Fritidsledarskolorna	Linköping	16	2,5	lärare på fritidsledarutbildningen
2011	Fritidsledarskolorna	Södertälje	8	2,5	lärare på fritidsledarutbildningen
2012	Malmö stad	Malmö	10	1	chefer inom fritidsverksamhet
2012	Malmö stad	Malmö	44+35	2 grupper x 2 dagar	personal inom fritidsverksamhet
2012	Landstinget Västmanland och Västmanlands kommuner och landsting	Västerås	25	2	personal inom öppen ungdomsverksamhet och chefer med ansvar för ungdomsverksamhet
2012	Ung Kraft, Region Dalarna	Mora	24	1	ungdomssamordnare, ungdomskonsultent, fritidspersonal och chefer med ansvar för unga
2012	Ung Kraft, Region Dalarna	Borlänge	25	1	ungdomssamordnare, ungdomskonsultent, fritidspersonal och chefer med ansvar för unga
2012	Fyrbodal hälsokällan, Fyrbodalskommunalförbund	Åmål	38	2	fritidsgårdspersonal och chefer med ansvar för unga
2012	Kunskapscentrum för fritidsledarskap (KC)**	Stockholm	36+41	2 grupper x 2 dagar	personal inom öppen fritidsverksamhet och chefer med ansvar för ungdomsverksamhet
2012	Region Gotland	Västerhejde	35	2	ungdomsgårdspersonal och chefer med ansvar för unga
2012	Sundbybergs stad och Lidingö stad	Lidingö	24+28	2 grupper x 2 dagar	personal inom öppen ungdomsverksamhet och chefer med ansvar för ungdomsverksamhet
2012	KEKS	Kungsbacka	35	1	personal inom öppen ungdomsverksamhet
2012	Civilsamhället	Stockholm	45	2	personer inom ideell sektor som genom sin verksamhet kommer i kontakt med unga
2013	Kunskapscentrum för fritidsledarskap (KC)**	Stockholm	34	2	personal inom öppen fritidsverksamhet och chefer med ansvar för ungdomsverksamhet
2013	Örebro kommun, Lekebergs kommun, Kumla kommun, Hällefors kommun, Askersunds kommun, Lindesbergs kommun, Ljusnarsbergs kommun, Degerfors kommun, Nora kommun, Laxå kommun, Hallsbergs kommun, Karlskoga kommun och Örebro läns landsting	Örebro	50+49	2 grupper x 1 dag	fritidsledare
2013	Linköpings kommun och Ungdomsarenor i Linköping	Linköping	45	2	personal inom öppen ungdomsverksamhet och chefer med ansvar för unga
2013	Ronneby kommun	Ronneby	25	2	personal inom öppen ungdomsverksamhet och chefer med ansvar för ungdomsverksamhet
2013	Civilsamhället	Stockholm	49	2	personer inom ideell sektor som genom sin verksamhet kommer i kontakt med unga
2013	Norrtälje kommun	Norrtälje	35	1	personal inom fritidssektorn
2013	Södertälje kommun	Södertälje	44	1	fritidsledare, trygghetsvärdar och fältassistenter
2013	Nyköpings kommun och Ung kraft	Nyköping	29	1	personal inom och chefer med ansvar för öppen ungdomsverksamhet
2013	Fördjupningsdag	Stockholm	40	1	fd deltagare i utbildningen om hbtq, normer och tryggare mötesplatser
2013	Fördjupningsdag	Göteborg	22	1	fd deltagare i utbildningen om hbtq, normer och tryggare mötesplatser
			1 220	53	

*KEKS är ett nätverk som består av flera kommunala förvaltningar och andra organisationer som ansvarar för och driver öppen ungdomsverksamhet. www.keks.se

**Kunskapscentrum för fritidsledarskap (KC) är en regional samverkansorganisation för utveckling och utvärdering av metoder och ledarskap med fokus på öppen fritidsverksamhet för unga.

Konferenser 2011-2013

År	Utbildning/ samarbetspart	Ort	Totalt antal deltagare	Totalt antal konferensdagar	Målgrupp
2011	Dialogkonferens om hbt och idrott	Stockholm	59	1	
2011	Hbt och tro i ungdomsverksamhet	Jönköping	66	1	personer som genom sin verksamhet kommer i kontakt med unga
2011	Hbt och tro i ungdomsverksamhet	Luleå	30	1	personer som genom sin verksamhet kommer i kontakt med unga
2013	Hbtq och idrott	Stockholm	211	1	
2013	Öppet seminarium: Transpersoner i idrottens könsuppdelade värld	Stockholm	19	2 timmar	
2013	Ung och hbtq på nätet	Stockholm	133	1	personer som arbetar med unga
2013	När motivet är hat	Stockholm	465	1	personer inom socialtjänst, skola, fritid, Polisen, sjukvård, stödjande verksamhet på nätet, våldsprevention, ideell organisation samt hbtq-aktivister
			983	6 dagar + 2 timmar	

Våra produktioner

I bilaga 2 finns en sammanställning över det tryckta material som tagits fram samt övrigt material som använts inom uppdraget om mötesplatser för unga hbtq-personer.

Öppna verksamheten!

År 2010 gav regeringen Ungdomsstyrelsen i uppdrag att ta fram ett metodmaterial om mötesplatser för homo- och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner. Materialet skulle rikta sig till tjänstemän och praktiker inom fritidsverksamhet på lokal nivå. Resultatet blev *Öppna verksamheten! Om hbt, normer och inkludering i öppen fritidsverksamhet*. Materialet togs fram i samarbete med RFSU Ungdom och granskades utifrån ett normkritiskt perspektiv av UMO.se. Det redovisades till regeringen 15 februari 2011. *Öppna verksamheten!* innehåller dels en faktadel om fritidsverksamhetens roll samt unga hbtq-personers utsatthet och levnadsvillkor, dels normkritiska metodövningar och praktiska råd och tips.

Genom att låta kursdeltagarna på de utbildningar som genomförts, inom ramen för regeringsuppdraget, testa övningar ur *Öppna verksamheten!* har materialet integrerats i utbildningsinsatserna. Materialet har delats ut till samtliga som gått myndighetens utbildning om hbtq, normer och tryggare möteplatser. Det har också delats ut på konferenser som myndigheten arrangerat samt på andra aktörers arrangemang. Det har gått att ladda ned och beställa materialet gratis från Ungdomsstyrelsens webbplats. Under 2011–2013 har cirka 15 300 exemplar av *Öppna verksamheten!* spridits.

I de kontakter som Ungdomsstyrelsen haft med de som fått ta del av materialet är den signal myndigheten fått positiv. De som använt materialet har tyckt att det är användbart och det har mottagits positivt bland unga.

Om unga hbtq-personer – hälsa

Rapporten *Om unga hbtq-personer – hälsa* togs fram som ett komplement till utbildningarna och publicerades i början av 2012. Rapporten innehåller statistik från *Hon hen han*, siffror om idrottsutövande från nationella ungdomsenkäten 2009, fördjupande texter om psykosocialt välbefinnande och utsatthet samt tar upp behovet av mötesplatser för unga hbtq-personer. Rapporten, som togs fram av Ungdomsstyrelsen med underlag från ZIE*, innehåller också förslag på hälsofrämjande insatser och utvecklingsområden.

Rapporten har delats ut till samtliga kursdeltagare på Ungdomsstyrelsens konferenser och på olika arrangemang som genomförts av andra aktörer. Den har gått att ladda ned eller beställa gratis på Ungdomsstyrelsens webbplats. Under 2012 och 2013 har den tryckta versionen spridits i cirka 11 900 exemplar.

About LGBT Youth – Health

Rapporten *Om unga hbtq-personer – hälsa* översattes till engelska och publicerades 2012. Den har gått att ladda ned och beställa kostnadsfritt på Ungdomsstyrelsens webbplats. Den har också delats ut vid International Lesbian and Gay Association (ILGA) World Conference i Stockholm 2012, vid International Planned Parenthood Federations (IPPF) regionala europakonferens i Stockholm 2013, på Setas och Ungdomsforskningssällskapetets gemensamma seminarium om hbtq¹-ungdomars hälsa i Helsingfors 2013 samt när Ungdomsstyrelsen tagit emot studiebesök av yrkesverksamma från andra länder. Under 2012 och 2013 har den tryckta versionen spridits i cirka 1 800 exemplar.

¹ Hbtq står för homosexuella, bisexuella, transpersoner, intersexuella och queera personer.

Om unga hbtq-personer – fritid

Ungdomsstyrelsen såg att det behövdes en djupare kunskap kring unga hbtq-personers behov och upplevelser av fritid och fritidsaktiviteter. Till våra utbildningar ville vi också ha material där unga själva beskriver sina erfarenheter.

Rapporten *Om unga hbtq-personer – fritid* består av en kvalitativ undersökning som genomfördes av RFSL på uppdrag av Ungdomsstyrelsen. I studien deltog 22 ungdomar, fem intervjuades och 17 skrev egna berättelser. Ungdomarnas berättelser visade på både begränsande och främjande faktorer som de upplevde under sin fritid.

De begränsande faktorerna var fysisk och psykisk ohälsa, bristande kompetens inom vården och vuxenvärlden, hedersrelaterade kränkningar och övergrepp, låga förväntningar samt dålig självkänsla.

De faktorer som lyftes fram som främjande var att själv kunna välja grad av öppenhet, tillgång till mötesplatser som inte begränsar, omklädningsrum (i samband med fysiska aktiviteter) som är anpassade för transpersoner, meningsfulla ensamsysselsättningar, möjlighet till kontaktskapande och att hitta relevant information på nätet, hälsofrämjande fritidsaktiviteter, förebilder som stöttar och inspirerar samt kompetenta och ansvarstagande vuxna.

I rapporten finns också en undersökning där Ungdomsstyrelsen ställt frågor till ansvariga för verksamheter som riktar sig till unga hbtq-personer om hur de ser på gruppens behov. Samtliga verksamheter såg ett stort behov av mötesplatser för unga hbtq-personer bland sina besökare. Unga behöver platser där de inte behöver vara rädda för att bli illa bemötta utan där de kan vara sig själva och bli uppskattade. Det finns också ett behov av att bli speglade i kultur, film och musik för att se att ett liv som hbtq-person inte behöver innebära ett liv i depression. Ytterligare ett behov som identifierades var att få träffa andra i samma situation, dela erfarenheter och bli stöttade av varandra.

Det är också viktigt att den fysiska miljön på mötesplatser för unga speglar besökarna. Här lyfts vikten av att tänka på vilka som finns representerade i rummet i form av affischer, litteratur, filmer och informationsmaterial samt att inte ha könskodade toaletter.

Rapporten har delats ut till samtliga kursdeltagare på Ungdomsstyrelsens konferenser och på olika arrangemang som genomförts av andra aktörer. Den har gått att ladda ned eller beställa gratis på Ungdomsstyrelsens webbplats. Under 2012 och 2013 har den tryckta versionen spridits i cirka 7 100 exemplar.

Film

Inom uppdraget har även en film tagits fram för att visa på behovet av tryggare mötesplatser för unga hbtq-personer. Filmen var också ett sätt att lyfta fram ungas röster i utbildningarna. I filmen används Egalia som är RFSL Stockholms fritidshäng som exempel på en sådan mötesplats och vi får träffa några av besökarna på Egalia. Berättelserna om och från Egalia varvas med fakta och skådespelare som läser citat från rapporten *Om unga hbtq-personer – fritid*. Filmen finns textad på svenska och engelska. För produktionen av filmen anlätades Meyer Film och Television.

Filmen har använts i utbildningarna. Under 2012 visades den på Stockholm Pride, konferensen Ungas mötesplatser och ILGA World Conference i Stockholm. Under 2013 visades den på en hbt-dag för kommunpolitiker i Örebro, på Örebro Pride, på ett seminarium om unga hbtq-personers hälsa arrangerat av SETA och på Ungdomsforskningssällskapet i Helsingfors. Den har också visats då Ungdomsstyrelsen tagit emot studiebesök inom ramen för Svenska institutets expertprogram och för en delegation från Serbien, Kosovo, Albanien och Bosnien. Filmen har lagts upp på Vimeo i två versioner – en med svensk textning och en med engelsk textning.

Ungdomsstyrelsen tog också fram en kort version av filmen som enbart innehåller fakta i form av statistik och skådespelare som läser citat från våra rapporter. Den korta filmen visades på RFSL:s kongress och Örebro Pride 2012. Den finns också på Ungdomsstyrelsens webbplats och har gjorts tillgänglig via Youtube och Vimeo.

Bägge versionerna av filmen har också använts av andra aktörer, däribland RFSL och RFSL Ungdom.

Utbildningsinsatser

Utbildning på kommunal nivå

Det finns ett flertal aktörer som erbjuder fritidsverksamheter för ungdomar. Den centrala målgruppen har varit kommunalt anställda fritidsledare samt chefer och tjänstemän på förvaltningar. Vi har också velat vända oss till andra aktörer som genom sina verksamheter möter unga på deras fritid: ideella organisationer, trossamfund och idrottsrörelsen. Ytterligare en målgrupp har varit lärare på fritidsledarskolorna, detta för att de i sin tur ska kunna föra kunskapen vidare till sina studenter.

Dock har den huvudsakliga delen av Ungdomsstyrelsens utbildningar riktat sig till kommunala fritidsledare, tjänstemän och chefer. I några fall har cheferna utbildats separat. Syftet har dock varit att utbilda så stora delar av samma organisation eller regionala område som möjligt under samma period.

RFSL Ungdom har varit processledare vid samtliga utbildningar som Ungdomsstyrelsen genomfört. Fokus har varit att skapa tryggare miljöer för unga hbtq-personer inom öppen fritidsverksamhet, men vi har också synliggjort behovet av mötesplatser och verksamheter som riktar sig specifikt till hbtq-ungdomar.

Vi har erbjudit två olika utbildningskoncept; en på en dag (bilaga 3) och en på två dagar (bilaga 4). Utbildningarna som ägde rum under en dag tog upp hbtq-begreppet och heteronormativitet, unga hbtq-personers hälsa och fritid samt normkritisk pedagogik. Deltagarna har också fått testa normkritiska övningar från metodmaterialen *Öppna verksamheten!* och *Bryt!* Under dagen har också en hbtq-ungdomsverksamhet presenterat sin verksamhet och delat med sig av sina erfarenheter. Oftast har det varit Egalia från RFSL Stockholm, men vid några tillfällen har BFree från Karlstad eller Habitat Q från RFSL Ungdom i Malmö medverkat.

Utbildningen som pågick i två dagar har haft samma innehåll som den på en dag, men med mer tid för metodövningar samt två fördjupande föreläsningar: Anneli Svensson talade om utsatthet för våld och självmord bland unga hbtq-personer och RFSL Ungdom berättade om trans.

Utbildningen som pågick i två dagar har genomförts med några veckors mellanrum mellan det första och det andra tillfället. Kursdeltagarna fick genomföra en strategiuppgift däremellan som skulle skickas in före tillfälle två. Strategiuppgiften gick ut på att deltagarna fick lista ett antal tänkbara åtgärder för sina verksamheter samt hur dessa skulle kunna genomföras under den närmsta terminen, läsåret respektive de kommande tre åren. Deltagarbevis har delats ut till samtliga deltagare som gått en utbildning på minst två dagar.

Ungdomsstyrelsen har genomfört utbildningar med följande samarbetspartner: Uppsala kommun, KEKS², Ung kraft/Region Västerbotten, Malmö stad, Region Dalarna, Örebro kommun, Lekebergs kommun, Kumla kommun, Hällefors kommun, Askersunds kommun, Lindesbergs kommun, Ljusnarsbergs kommun, Degerfors kommun, Nora kommun, Laxå kommun, Hallsbergs kommun, Karlskoga kommun, Örebro läns landsting, Norrtälje kommun, Södertälje kommun, Nyköpings kommun, Ung Kraft, Landstinget Västmanland, Västmanlands kommuner och landsting, Fyrbodals hälsokällan/Fyrbodals kommunalförbund, Kunskapscentrum för fritidsledarskap³, Region Gotland, Sundbybergs stad, Lidingö stad, Linköping, Ungdomsarenor i Linköping och Ronneby kommun.

² KEKS är ett nätverk som består av flera kommunala förvaltningar och andra organisationer som ansvarar för och driver öppen ungdomsverksamhet, www.keks.se.

³ Kunskapscentrum för fritidsledarskap (KC) är en regional samverkansorganisation för utveckling och utvärdering av metoder och ledarskap med fokus på öppen fritidsverksamhet för unga. Medlemmar är just nu tio kommuner i stockholmsregionen och fritidsledarutbildningen vid Skarpnäcks folkhögskola. www.fritidsledarskap.se

Utbildningar har genomförts i Uppsala, Göteborg, Stockholm, Lycksele, Umeå, Malmö, Västerås, Mora, Borlänge, Åmål, Västerhejde, Lidingö, Kungsbacka, Örebro, Linköping, Ronneby, Norrtälje, Södertälje och Nyköping.

Totalt har 1 035 personer gått en utbildning inom ramen för Ungdomsstyrelsens uppdrag. Malmö stad, Södertälje kommun, Örebro kommun och Linköpings kommun valde att göra utbildningen obligatorisk för sina fritidsledare.

I Lidingö och Kungsbacka startades verksamheter riktade till hbtq-ungdomar, Iris respektive Neutronen, efter att fritidspersonal i kommunerna gått Ungdomsstyrelsens utbildning.

Utbildning för lärare på fritidsledarskolorna

Under hösten 2011 genomfördes utbildningar för lärare på fritidsledarskolorna (bilaga 5). Utbildningarna pågick i två dagar med övernattnings samt en halv dags uppföljning cirka sex veckor senare. Mellan dessa tillfällen fick deltagarna göra en strategiuppgift.

Under första utbildningsdagen presenterade Ungdomsstyrelsen fakta om unga hbt-personers hälsa. RFSL Ungdoms processledare hade en genomgång av hbt-begreppet och heteronormativitet samt om normkritisk pedagogik. Två timmar ägnades åt att genomföra övningar ur metodmaterialet *Öppna verksamheten!* På kvällen visades filmen *But I'm a cheerleader*⁴.

Den andra utbildningsdagen innehöll föreläsningar om våld mot hbt-personer och om normkritik i praktiken, bland annat tog man upp fallgropar och goda exempel. På eftermiddagen fick deltagarna ta del av erfarenheter från mötesplatsen BFree i Karlstad. Dagen avslutades med diskussion i mindre grupper.

Uppföljningsdagarna inleddes med fördjupande föreläsningar om unga transpersoner av RFSL Ungdom. Därefter genomfördes metodövningar med fokus på normkritik och hur det normkritiska perspektivet kan tillämpas i den konkreta verksamheten.

En stor del av den tredje utbildningsdagen ägnades åt att diskutera den strategiuppgift som deltagarna fått i uppgift att göra mellan dag två och dag tre. Strategiuppgiften utformades så att deltagarna fick skriva ned ett antal konkreta åtgärder som de kan tänkas genomföra i sin verksamhet för att skapa en tryggare miljö utifrån ett hbtq-perspektiv. Deltagarna delade med sig av sina olika tankar och idéer, vilket sedan problematiserades tillsammans med processledarna för att identifiera möjligheter och utmaningar samt utveckla de konkreta åtgärderna.

Strategiuppgiftens syfte har varit att binda samman kursens tre huvudsakliga moment (kunskap/teori, metoder/verktyg och utförande/konkret verksamhet) och att deltagarna ska ta med sig förslag på konkreta åtgärder till sina verksamheter.

Utbildningarna var förlagda till Valla folkhögskola i Linköping och Hagabergs folkhögskola i Södertälje. Fritidsledarskolorna stod för lokaler, logi samt kost till deltagarna och Ungdomsstyrelsen betalade processledares och föreläsares arvoden samt resor. Deltagarbevis delades ut till de som gått utbildningen. Totalt utbildades 24 personer.

⁴ *But I'm a cheerleader* är en samhällskritisk romantisk komedi från 1999. Tonåringen Megan skickas på ett rehab-center med ett femstegsprogram mot homosexualitet eftersom hennes familj och vänner tror att hon är lesbisk.

Utbildning för personer inom ideell sektor

Ungdomsstyrelsen har genomfört två utbildningshelger riktade till personer inom ideell sektor som genom sin verksamhet kommer i kontakt med unga (bilaga 6). Utbildningarna genomfördes i oktober 2012 och i april 2013 på Tollare Folkhögskola i Nacka utanför Stockholm.

Innehållsmässigt har dessa utbildningar varit snarlika de övriga utbildningarna som Ungdomsstyrelsen genomfört. Skillnaden är att andra dagen innehöll en fördjupande föreläsning om trans samt att deltagarna fick möjlighet att välja mellan två seminarier – ett om unga, sex och internet och ett om hbt och heder. Vid det första utbildningstillfället medverkade RFSL Stockholm och berättade om fritidsverksamheten Egalia. Vid det andra tillfället medverkade Anneli Svensson med en föreläsning om självmord och utsatthet för våld bland unga hbtq-personer.

Vid båda tillfällena erbjöds också deltagarna möjlighet att titta på film på kvällen. Filmen som visades var vid det första tillfället *Tomboy*⁵ och vid det andra tillfället *But I'm a cheerleader*. Deltagarbevis delades ut till de som gått utbildningen. Totalt utbildades 99 personer.

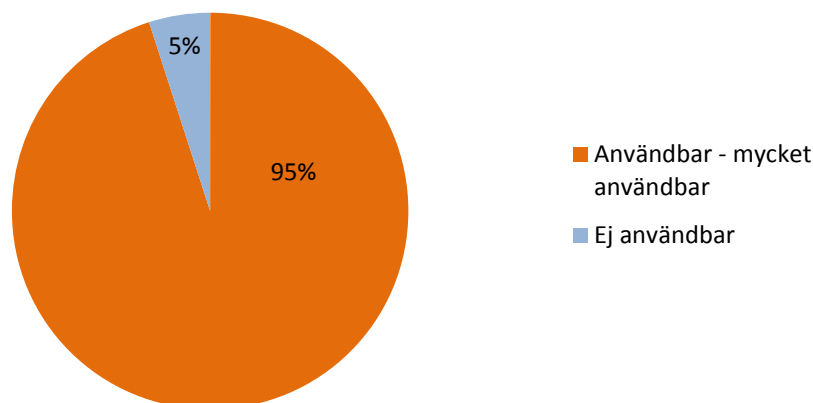
Utvärdering av utbildningsinsatser

Efter respektive utbildning skickades ett webbaserat utvärderingsformulär till deltagarna där de ombads att bedöma utbildningens innehåll. Svarsfrekvensen för utbildningen av kommunala fritidsledare, tjänstemän och chefer var 58 procent och för personer inom ideell sektor 53 procent. Då det är drygt hälften som besvarat enkäten tolkar vi resultaten med viss försiktighet.

Vi redovisar här inte resultat för utbildningar där färre än 25 personer deltagit, därför finns inte utvärderingsresultaten från utbildningen för lärare på fritidsledarskolorna med.

Utbildning för kommunala fritidsledare, tjänstemän och chefer

På frågan *Anser du att kunskapen du fått genom utbildningen är användbar i ditt yrke?* har 95 procent svarat att kunskapen är användbar eller mycket användbar.

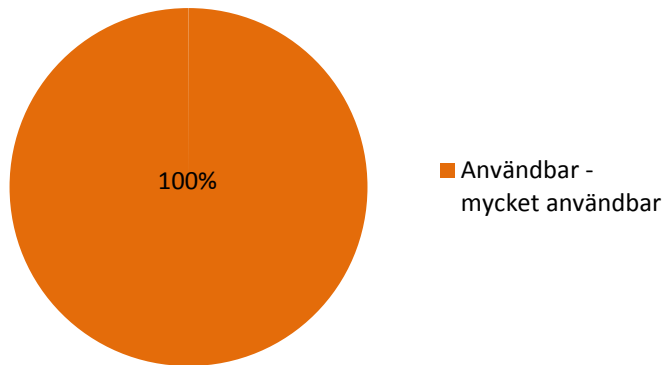

Figur 1 Andel som anser att kunskapen de fått genom utbildningen är användbar, procent.

⁵ Filmen *Tomboy* är från 2012 och handlar om en tioårig flicka som när hon som nyinflyttad i ett område tas för att vara pojke och bestämmer sig för att spela med.

Utbildning för personer inom ideell sektor

På frågan *Anser du att kunskapen du fått genom utbildningen är användbar i ditt yrke?* har 100 procent svarat att kunskapen är användbar eller mycket användbar.

Figur 2 Andel som anser att kunskapen de fått genom utbildningen är användbar, procent.

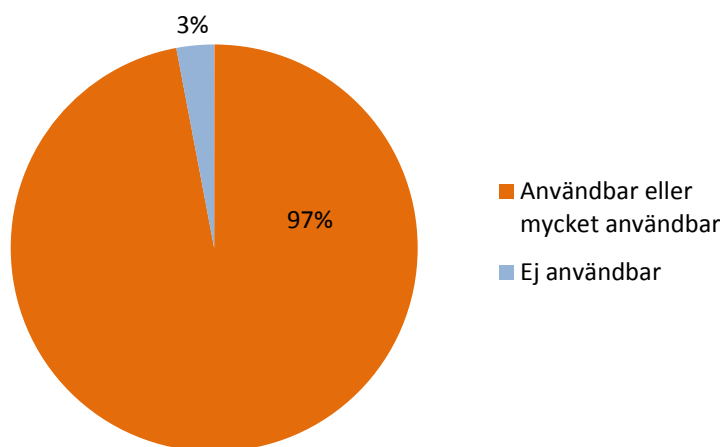
Fördjupningsdag

– Kom vidare i ditt arbete med hbtq och normer

Under hösten 2013 genomfördes vid två tillfällen en fördjupningsdag för tidigare kursdeltagare i syfte att inspirera och stärka deltagarna i deras arbete med att skapa öppnare och tryggare mötesplatser för unga hbtq-personer (bilaga 7). Det ena tillfället genomfördes i Stockholm och det andra i Göteborg.

Dagarna var starkt processbetonade i syfte att ge deltagarna möjlighet till erfarenhetsutbyte, bland annat genom att i grupper arbeta vidare med exempel på situationer som kan uppstå i den egna verksamheten. RFSL höll också en föreläsning på temat *Hbtq och idrott*. I Stockholm deltog 40 personer och i Göteborg 22 personer. Efter respektive utbildning skickades ett webbaserat utvärderingsformulär till deltagarna där de ombads bedöma utbildningens innehåll.

På frågan *Anser du att kunskapen du fått genom utbildningen är användbar i ditt yrke?* har 97 procent svarat att kunskapen är användbar eller mycket användbar. Svarsfrekvensen var 58 procent. Även här tolkar vi resultaten med viss försiktighet då svarsfrekvensen är relativt låg.

Figur 3 Andel som anser att kunskapen de fått genom utbildningen är användbar, procent.

Dokumentation av fördjupningsdagar

Ungdomsstyrelsens dokumentation av fördjupningsdagarna finns i bilaga 14. Där framgår att många förändringar har genomförts i verksamheterna med relativt små medel. Bland annat förändringar som rör ökad medvetenhet och förändrade synsätt i personalgrupperna, normkritisk säkring av material och information samt nya samarbeten. Många personalgrupper känner sig tryggare i bemötandet av unga genom att kunna svara på frågor, våga ta diskussioner och tydligt markera vid kränkande kommentarer.

Det har även skett många konkreta förändringar i verksamheterna: förändringar av blanketter; införandet av könsneutrala toaletter; synliggörandet av hbtq-symboler; ett breddat utbud av aktiviteter och material som möjliggör identifikation för fler. I ett par kommuner har särskilda verksamheter startat för målgruppen.

Många av deltagarna påtalar behovet av ett forum för att dela information, erfarenheter och metoder samt hålla diskussionen levande.

Liknande utmaningar har dykt upp i de olika verksamheterna. Framförallt handlar det om dåligt stöd och brist på mandat från chefer och dålig samsyn i arbetsgrupper samt bristande förutsättningar för kvalitetsutvecklande arbete i verksamheten i stort. Även brist på tid och resurser påtalas av deltagarna.

Nätverksträffar

Ungdomsstyrelsen har genomfört tre nätverksträffar för personer som arbetar inom verksamheter riktade till hbtq-ungdomar (bilaga 8). Träffarna genomfördes i Stockholm i september 2012 samt i februari och september 2013.

Syftet med träffarna har varit att ge deltagarna möjlighet till erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling och samordning samt en fördjupad inblick i Ungdomsstyrelsens arbete. Det har också gett oss möjlighet att få en inblick i deltagarnas verksamheter.

Ungdomsstyrelsen har bjudit in de verksamheter som vi haft kännedom om till respektive nätverksträff. Inför det tredje tillfället publicerades även nätverksträffen på Ungdomsstyrelsens webbplats, vilket ledde till att ett par verksamheter som vi inte kände till hörde av sig för att sedan delta på träffen.

Den första träffen innehöll en presentationsrunda, gruppdiskussioner med fokus på erfarenhetsutbyte samt en workshop om intersektionella arbetsmetoder som Interfem höll i. På den andra träffen lades stor vikt på erfarenhetsutbyte och på att diskutera det framtida behovet av ett nätverk samt på att undersöka möjligheter och utmaningar för att starta ett sådant. Dagen innehöll också ett inspirationspass om RFSL Ungdoms projekt *Tusen bilder tusen ord* och samtliga deltagare fick ett exemplar av den bok som arbetats fram inom ramen för detta projekt. Processledare för dagen var Carl Åkerlund från RFSL Ungdom.

I vår kontakt med verksamheterna har det framkommit att de ibland möter unga som far väldigt illa. Därför genomfördes på den tredje nätverksträffen en workshop med Josefin Grände om krishantering och bemötande av unga som utsatts för våld eller övergrepp. Workshopen genomfördes efter lunch. Förmiddagen ägnades åt en speeddating-aktivitet så att deltagarna skulle få möjlighet att bekanta sig med varandra men också för att skapa ett tryggare sammanhang inför workshopen.

Deltagande vid nätverksträffarna har varit kostnadsfritt. Ungdomsstyrelsen har stått för mat samt resor till och från Stockholm för två personer från respektive verksamhet. I enstaka fall har Ungdomsstyrelsen även betalat logi. På träffen 2012 deltog 17 personer från nio verksamheter, i februari 2013 deltog 26 personer från 17 verksamheter och i september 2013 deltog 24 personer från 14 projekt eller verksamheter.⁶

Nätverksträffarna har bland annat lett till att Liquid i Linköping, Gays in Angered och Neutronen i Kungsbacka genomförde ett gemensamt sommarläger 2013 där 23 ungdomar och åtta ledare deltog. En facebook-grupp som heter *Nätverk för HBTQ-mötesplatser för ungdomar* har också startat. Där kan verksamheterna dela tips och erfarenheter samt diskutera eventuella samarbeten med varandra.

⁶ Vid första träffen var det en person som representerade två projekt/verksamheter, vid andra träffen var det två deltagare som representerade två projekt.

Tabell 1 Medverkande verksamheter/projekt och organisationer på nätverksträffar riktade mot hbtq-ungdomar

Verksamhet/Projekt	Organisation	Sept 2012	Feb 2013	Sept 2013
Café Bfree	Karlstad kommun	x	x	x
Egalia	RFSL Stockholm	x	x	x
Elda	Mötesplats Simone	x	x	x
Habitat Q	RFSL Ungdom Syd	x	x	x
Hbtq-café i Ämål	Ungdomsmottagningen i Ämål	x	x	x
Hbtq-café i Lidköping	RFSL Skaraborg	x		
Tusen Bilder Tusen Ord	RFSL Ungdom	x		
Liquid	Linköpings kommun/RFSU Linköping	x	x	x
Transit	RFSL Stockholm	x	x	
Kompassen	RFSL Stockholm	x	x	
Transitgrupp	RFSL Skaraborg		x	
Castro	RFSL Skaraborg		x	
Neutronen	Kungsbacka		x	x
Gays in Angered	Angered SDF, Göteborgs Stad		x	x
Ung hbtq i Jönköping	Enskild person		x	
Shababya	Svenska hbtq-initiativ		x	
Qumuluz	RFSL Ungdom Öst		x	
Iris	Lidingö Stad		x	x
Queera Berättelser	RFSL Stockholm/Fanzingo/Fabula Storytelling		x	x
Mer än queer	RFSL Ungdom			x
Hbtq Sörse	Varbergs kommun			x
Hbtq-verksamhet i startfas	Falkenbergs Kommun			x

Enkät till verksamheter som riktar sig till hbtq-ungdomar

Efter den sista nätverksträffen skickades en enkät till de verksamheter som varit på någon av de träffar som Ungdomsstyrelsen arrangerat. Enkäten skickades till totalt 33 adresser⁷ och 22 personer svarade, vilket ger en svarsfrekvens på 67 procent. Av dessa har 40 procent angett en kommun som huvudman, 40 procent en ideell organisation, 10 procent ett landsting och 5 procent något annat. Av dessa var två tredjedelar projektledare för en verksamhet med hbtq-ungdomar som huvudsaklig målgrupp. De uppgav att nätverket varit användbart för dem i deras verksamheter.

I enkäten ställdes också öppna frågor om verksamheterna mött några särskilda utmaningar samt om vilket behov nätverket i framtiden skulle kunna fylla för dem. Bland de utmaningar som verksamheterna såg fanns att skapa en trygg och hälsofrämjande mötesplats, att nå målgruppen, att få finansiering samt att etablera och utveckla relationer till andra samhällsinstanser som till exempel skola och öppen fritidsverksamhet. För nätverkets framtida funktion nämndes erfarenhetsutbyten och samarbeten som till exempel gemensamma läger, gemensam finansiering, gemensam kompetenshöjning samt etablering av grundläggande ”best practice”.

⁷ Enkäten har skickats till samtliga verksamheter. Då vi ibland haft fler än en kontaktpuppgift/kontaktperson så har enkäten skickats till fler adresser än vad det fanns verksamheter.

Konferenser

Som komplement till utbildningarna, som varit kärnan i uppdragets verksamhet, har Ungdomsstyrelsen genomfört sex konferenser på teman som vi velat belysa och där det varit viktigt att få igång samarbete och dialog.

Konferenser om hbtq och idrott

Två konferenser om hbtq och idrott samt ett öppet seminarium om transpersoner inom idrotten har genomförts inom ramen för uppdraget.

Konferens: *Dialogkonferens om hbt och idrott*

Den första konferensen, *Dialogkonferens om hbt och idrott*, som genomfördes i samarbete med Centrum för idrottsforskning hade 59 deltagare och ägde rum i Stockholm i augusti 2010 (bilaga 9). På förmiddagen presenterade Ungdomsstyrelsen aktuella siffror om icke-heterosexuella ungdomars idrottsutövande och Frida Darj från RFSL Ungdom föreläste om normkritisk pedagogik och hbt-begreppet. Efter lunch medverkade Håvard B. Övregård⁸, adviser om sexuell läggning och mångfald vid The Norwegian Olympic and Paralympic Committee and Confederation of Sports.

Deltagarna diskuterade sedan i mindre grupper hur hbt-kompetensen kan höjas bland de som är verksamma inom idrotten och hur man kan skapa miljöer där alla känner sig trygga och välkomna.

Ett panelsamtal med Emeli Mire Åsell, ordförande för RFSL Ungdom, Erik Strand, generalsekreterare för Riksidrottsförbundet och Peter Häggström, före detta längdhoppare, avslutade dagen. Fokus för samtalet var vilka insatser som behövs för att skapa ett mer öppet klimat inom idrotten samt vilken roll respektive organisation kan ta i ett fortsatt utvecklingsarbete. Moderator för samtalet var Anna-Maria Sörberg från Zie*.

I samband med konferensen tillkännagav Centrum för idrottsforskning att de avsatt särskilda forskningsmedel för forskning inom området hbtq och idrott. Konferensen ledde också till att Riksidrottsförbundet gav RFSL och RFSL Ungdom i uppdrag att genomföra en studie om hbtq och idrott.

Efter konferensen skickades ett webbaserat utvärderingsformulär till deltagarna där de ombads bedöma konferensens innehåll. Det var 96 procent som ansåg att kunskapen de fått genom konferensen var användbar i deras arbete. Svarsfrekvensen var 53 procent, vilket gör att resultaten ska tolkas med viss försiktighet.

Konferens: *Hbtq och idrott*

Den andra konferensen, *Hbtq och idrott*, genomfördes i mars 2013 i Stockholm och var ett samarrangemang med Centrum för idrottsforskning, Riksidrottsförbundet, RFSL och RFSL Ungdom (bilaga 10). Ungdomsstyrelsen presenterade siffror om icke-heterosexuella ungdomars idrottsutövande från Nationella ungdomsenkäten 2012. RFSL och RFSL Ungdom presenterade för första gången den studie de utfört på uppdrag av, och i samarbete med, Riksidrottsförbundet om hbtq-ungdomars villkor inom svensk idrott och vilka erfarenheter de har av idrotten.

Därefter berättade RFSL Skaraborg om projektet *För en öppnare idrott* där de under en treårsperiod utbildat idrottsaktiva inom Västra Götalandsregionen om köns- och sexualitetsnormer inom idrotten.

Forskarna Håkan Larsson och Eva Linghede, en av de forskare som beviljats medel av CIF 2009, presenterade resultat från sin nya studie om heteronormativitet inom

⁸ Ersättare för forskare Heidi Eng.

tävlingsidrotten. Helen Carroll och Patricia Griffin berättade om projektet *Equal Opportunity for Transgender Students* som genomfördes i USA 2009–2010.

Konferensen planerades så att den skulle utgöra dag två i den första träffen som Riksidrottsförbundet arrangerade för handläggare på specialidrottsförbunden⁹ inom ramen för *Idrottslyftet*, en satsning på barn- och ungdomsidrott som pågår 2013–2015. Totalt deltog 211 personer på konferensen, 110 av dem var deltagare från Idrottslyftet.

Efter konferensen skickades ett webbaserat utvärderingsformulär till deltagarna där de ombads bedöma konferensens innehåll. Det var 93 procent som ansåg att kunskapen de fått genom konferensen var användbar i deras arbete. Svarefrekvensen var 49 procent, vilket gör att resultaten ska tolkas med viss försiktighet.

RFSL och Riksidrottsförbundet släppte bägge sina tidningar *Kom Ut* respektive *Svensk idrott* dagarna före konferensen. Det var ett unikt samarbete då bägge tidningarna hade hbtq och idrott som tema och delvis delade redaktionellt innehåll. Tidningarna delades ut till samtliga konferensdeltagare.

Öppet seminarium: *Transpersoner i idrottens könsuppdelade värld*

På kvällen den 14 mars 2013 genomfördes ett öppet seminarium om transpersoner i idrottens könsuppdelade värld på Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm. De primära målgrupperna var studenter vid högskolan och transaktivister. Ett tjugotal personer samlades för att ta del av Patricia Griffin och Helen Carrolls kunskap och erfarenheter av att ha arbetat med projektet *Equal Opportunities for Transgender Students*. Moderator för samtalet var Frida Darj från RFSL Ungdom. Seminariet arrangerades av Ungdomsstyrelsen, Centrum för idrottsforskning, RFSL och RFSL Ungdom och hade 20 deltagare.

Konferens: *Tro och hbt i ungdomsverksamhet*

Konferensen *Tro och hbt i ungdomsverksamhet* genomfördes vid två tillfällen i slutet av 2011 (bilaga 11). Den ägde rum i Jönköping och Luleå och var ett samarrangemang mellan Ungdomsstyrelsen, Sveriges förenade hbtq-studenter (SFQ) och RFSL Ungdom. Syftet med konferensen var att sprida erfarenhet och kunskap från ovanstående organisationers projekt samt Arabiskt Initiativs projekt *Vi och Islam*. Samtliga organisationer drev projekt som på olika sätt behandlade frågor om tro, unga hbtq-personer och mötesplatser.

I Jönköping började dagen med att SFQ delade med sig av erfarenheter från projektet *Religion hjärta hbt*. Därefter berättade RFSL Ungdom om *Tyst?*, ett projekt vars syfte var att synliggöra och stärka troende hbtq-personer. Ungdomsstyrelsen föreläste sedan om unga hbtq-personers hälsa och berättade om regeringsuppdraget om mötesplatser för unga hbtq-personer. Konferensen gästades också av konstnären Elisabeth Ohlson Wallin som visade bilder och delade med sig av tankar och reflektioner av sitt mångåriga arbete med hbtq och tro i bildkonsten. Arabiskt Initiativ berättade om projektet *Vi och Islam* och dagen avslutades med att RFSL Ungdom höll en normkritisk workshop *Från kunskap till handling*. Konferensen i Luleå hade samma innehåll, undantaget att Arabiskt Initiativ inte medverkade vid det tillfället.

Målgruppen för konferensen var personer som genom sin verksamhet kommer i kontakt med unga. Totalt deltog 66 personer på konferensen i Jönköping och 30 i Luleå. Efter konferensen skickades ett webbaserat utvärderingsformulär till deltagarna där de ombads att bedöma konferensens innehåll. I Luleå ansåg 100 procent och i Jönköping 64 procent att kunskapen de fått genom konferensen var användbar i deras arbete. Svarefrekvensen var 54 procent för utvärderingen av konferensen i Luleå och 41 procent av konferensen i Jönköping, vilket gör att resultaten bör tolkas med stor försiktighet.

⁹ Det var 54 specialförbund samt 33 regionala eller lokala idrottsförbund representerade.

Ungdomsstyrelsen ser flera anledningar till att resultaten varierade så mycket mellan konferenstillfällena. På konferensen i Jönköping var det en väldigt tuff stämning. Det förekom kränkande språkbruk från publiken. Mediebevakningen var också hård, med inte mindre än sju olika medier som rapporterade, vilket kan ha lett till att både deltagare och föreläsare blev störda.

Konferens: *Ung och hbtq på nätet*

Konferensen *Ung och hbtq på nätet* genomfördes i Stockholm 5 november 2013 (bilaga 12). Den arrangerades av Ungdomsstyrelsen i samarbete med Diskrimineringsbyrån Uppsala (DU), projektet Nätvaro och UMO.se. Konferensen fokuserade på nätet som identitetsskapande och kontaktsskapande forum, informationskanal och arena för påverkansarbete, men också som en arena för utsatthet för sexuell exploatering, homofobi och hat.

På förmiddagen bidrog Ungdomsstyrelsen med kunskap om hbtq-ungdomars liv och utsatthet på nätet och Tobias Raun, forskare vid Roskilde University, berättade om hur transpersoner använder Youtube som identitetsskapande forum. Under eftermiddagen låg fokus på metoder och praktiska exempel. DU föreläste om näthat och UMO.se om hur man kan arbeta normkritiskt på sin webbplats.

Konferensen avslutades med ett panelsamtal om internet som frizon och identitetsstärkande arena för hbtq-personer, men också om homofobi och motstånd på nätet. I panelsamtalet medverkade Robert Jacobsson, journalist och sexolog som startade *#homoriot* på Twitter, Jojo Stenberg från RFSL Stockholms webbaserade mentorskapsprojekt *Hbtq-kojan*, Zafire Vrba, initiativtagare till *Svar på tal* – ett projekt i verbalt självförsvar samt Emeli Mire Åsell, ordförande för RFSL Ungdom.

Totalt deltog 115 personer på konferensen. Efter konferensen skickades ett webbaserat utvärderingsformulär till deltagarna där de ombads att bedöma konferensens innehåll. Det var 94 procent som ansåg att kunskapen de fått genom konferensen var användbar i deras arbete. Svarsfrekvensen var 67 procent.

Konferens: *När motivet är hat*

Konferensen *När motivet är hat* var ett samarrangemang mellan Ungdomsstyrelsen och RFSL (bilaga 13). Den genomfördes i Stockholm den 6 december 2013. Konferensen handlade om hat och våld generellt, men hade ett särskilt fokus på hat och våld riktat mot hbtq-personer. Den riktade sig till personer som arbetar inom socialtjänst, skola, fritid, polis, sjukvård, stödjande verksamhet på nätet, våldsprevention samt till ideella organisationer och hbtq-aktivister.

Dagen inleddes av Ungdomsstyrelsens generaldirektör Alice Bah Kuhnke och RFSL:s ordförande Ulrika Westerlund som berättade om respektive organisations verksamhet och kunskap på området. Därefter föreläste Mattias Gardell, professor i religionshistoria vid Uppsala universitet, om hatets ideologier och om vad som skiljer och förenar antisemitism, afrobi, antiziganism, homofobi och transfobi. Sedan följde en föreläsning om hatbrott ur kriminologiska, juridiska och psykologiska perspektiv. Den genomfördes av Eva Tiby, professor i kriminologi vid Stockholms universitet och Anneli Svensson, legitimerad psykoterapeut.

Efter lunch genomfördes ett samtal om hur det brutala mordet på 21-åriga Matthew Shepard 1998 blev startskottet för en politisk kamp som elva år senare ledde till att USA antog en federal hatbrottslagstiftning som inkluderar sexuell läggning och könsidentitet. Samtalet skedde på engelska mellan Felix König, som var konferencier under dagen, och Judy och Dennis Shepard, Matthew Shepards föräldrar och grundare till The Matthew Shepard Foundation.

Därefter genomfördes två seminariepass med fyra seminarier per pass att välja mellan. De två publikmässigt största seminarierna var *Våldsutsatta hbtq-personers förtroende för olika samhällsinstanser*, där RFSL presenterade en ny rapport om hbtq-personers upplevelser av möjligheter till stöd när man blir utsatt för våld, och *Unga som förövare*,

där Lena Berg och Olof Risberg, kurator respektive psykolog på Pojkmottagningen, samtalande om varför såväl förövare som brottsoffer i stor utsträckning är unga killar vid homofoba hatbrott.

Två seminarier fokuserade specifikt på transpersoners levnadsvillkor och utsatthet. Det ena genomfördes av Signe Brémer, filosofie doktor i etnologi, som forskar om transpersoners upplevelser av stadsmiljöer. I det andra lyftes globala perspektiv på hatbrott mot transpersoner. Föreläsare var Kemal Aysu, vice ordförande för Transgender Europe.

I seminariet *Kränt på nätet? Här kan du få hjälp* deltog Anna Adenji från projektet Nätvaro och Sebastian Caicedo Gordh från Juridikinstitutet. Där gavs råd och tips på vad man kan göra och vart man kan vända sig om man blir utsatt för trakasserier eller hat på internet.

I seminariet *No tears for queers – med kulturen som verktyg* möttes Carl Åkerlund, RFSL Ungdom, Mattias Brunn, dramatiker och Felix König, tidigare ordförande för RFSL Ungdom, i ett samtal om teateruppsättningen *No Tears for Queers*. Teatern turnerade tillsammans med RFSL Ungdom som genomförde normkritiska utbildningar i samband med att pjäsen spelades under 2009 och 2010. En turné som nådde drygt 10 000 gymnasieungdomar. Samtalet fokuserade på hur kultur och pedagogik kan förenas för att beröra frågor om maskulinitet och homofobi.

Jakob Holmberg, kammaråklagare på Åklagarmyndigheten, bidrog med sin kunskap och förklarade hatbrottslagstiftningen i seminariet *Juridiska perspektiv på hatbrott* och Alexander Bengtsson från Stiftelsen EXPO berättade om hur man länkar ihop olika aktörer i civilsamhället för att arbeta antirasistiskt.

Utöver Ungdomsstyrelsen och RFSL var RFSL Ungdom, Brottsofferjourernas riksförbund, Brottsoffermyndigheten samt polisens hatbrottsgrupp utställare vid konferensen.

Då intresset för konferensen var väldigt stort, 465 personer deltog, och vi inte hade möjlighet att erbjuda plats till alla valde vi att webbsända stora delar av den. Efter konferensen skickades ett webbaserat utvärderingsformulär till deltagarna där de ombads bedöma konferensens innehåll. Det var 97 procent som ansåg att kunskapen de fått genom konferensen var användbar i deras arbete. Svarsfrekvensen var 52 procent, vilket gör att resultaten bör tolkas med viss försiktighet.

Ungdomsstyrelsens rikskonferens

Nio seminarier om unga hbtq-personer eller normkritik har genomförts på Ungdomsstyrelsens rikskonferenser under 2011–2013. Rikskonferensen är Ungdomsstyrelsens största årligen återkommande arrangemang med cirka 900 deltagare. Målgruppen för konferensen är personer som arbetar med unga eller med ungdomsfrågor.

I seminarier på rikskonferensen har vi förmedlat kunskap om hbtq och normkritik till sammanlagt 544 deltagare under 2011–2013. Teman som behandlats i seminarieform har varit: Ungdomsstyrelsens uppdrag om mötesplatser för hbtq-ungdomar; tips på hur man startar och arbetar med hbtq-ungdomsverksamhet; normkritiska strategier och metoder; pronomenet hen; unga transpersoner; hedersrelaterat våld och förtryck; hbtq och idrott.

Externa konferenser och utbildningsdagar

Ungdomsstyrelsen har vid ett flertal tillfällen presenterat arbetet med uppdraget och resultaten från *Hon hen han* samt vårt övriga material vid konferenser, möten eller utbildningsdagar arrangerade av andra aktörer. Särskilt stora resurser lades på detta under 2011 för att informera brett om möjligheten att genomgå utbildning inom ramen för uppdraget. I tabell 2 anges aktiviteter där Ungdomsstyrelsen medverkat och belyst unga hbtq-personers hälsa och behov av tryggare mötesplatser.

Tabell 2 Konferenser och utbildningsdagar som Ungdomsstyrelsen medverkat i

Konferens/utbildningsdag	År
Panel on Sexuality, Homophobia and Transphobia: The Need to Improve Access to Education and Work. Sidoaktivitet vid FN:s kvinnokommission i New York, USA	2011
SKL:s seminarium om mötesplatser	2011
SFQ:s konferens om hbt och tro i Sigtuna	2011
Fritidsforums nätverksträff för kommunstrateger	2011
Konferens Om ungas mötesplatser (Fritidsforum) i Malmö	2011
Strategiskt chefsnätverk för ungdomsfrågor i Stockholm	2011
World Scout Jamboree i Rinkaby	2011
Stockholm Pride	2011
Kommunförbundets startkonferens i Västernorrland	2011
Konferensen Aktuell skolpolitik i Skellefteå	2011
NUNI:s spridningskonferens i Stockholm	2011
Konferensen Ung och Stolt (RFSL Stockholm) i Stockholm	2011
Regnbågsvecka i Örnsköldsvik	2011
Fritidsforums dag om normkritik och informellt lärande	2011
Temadag om unga hbt-personers hälsa hos tjejjouren i Malmö	2011
Regionkonferens i Kalmar	2011
SISU Idrottsutbildarna konferens	2012
Fritidsforums utbildningsdag om Makt, genus och hbtq-frågor	2012
RFSL:s kongress i Gävle	2012
Örebro Pride	2012
Konferensen Om ungas Mötesplatser (KID) i Stockholm	2012
Hbt-dag för kommunpolitiker i Örebro	2013
Örebro Pride	2013
Seminarium om unga hbtq-personers välmående i Helsingfors	2013
Studiebesök inom ramen för Svenska institutets expertprogram samt delegation från Serbien, Kosovo, Albanien och Bosnien	2013

Utöver dessa har Ungdomsstyrelsen löpande fått förfrågningar från organisationer och kommuner. Tyvärr har vi fått tacka nej till dessa på grund av tidsbrist.

Det fortsatta arbetet

Vad händer nu?

Fortsatt arbete hos utbildade aktörer

Flera av de kommunerna som deltagit i vår utbildning har på olika sätt fortsatt sitt arbete med hbtq-frågor och normkritik. I Lidingö stad och i Kungsbacka kommun har hbtq-ungdomsverksamheter startats efter att personalen gått Ungdomsstyrelsens utbildning. Några kommuner har fortsatt att kompetensutveckla sig på området genom att anlita RFSL lokalt för fortsatt utbildning eller genom att gå den hbt-certifieringsprocess som RFSL erbjuder.

Nätverk för ungdomsfrågor om mötesplatser för hbtq-personer

Under hösten 2013 utlyste Ungdomsstyrelsen möjligheter för kommuner och regioner att söka stöd för att driva nätverk för ungdomsfrågor. Ett område som bedömdes som särskilt intressant att utveckla inom ungdomspolitiken var hbtq, normer och tryggare mötesplatser. Bland annat har Botkyrka kommun beviljats medel till nätverk för ungdomsfrågor med mötesplatser för unga hbtq-personer som tematiskt område. Syftet med nätverket är att undersöka möjligheterna att skapa en mötesplats för hbtq-personer i Botkyrka kommun samt att öka kompetensen kring hur mötesplatser kan vara öppna för hbtq-personer.

Den långsiktiga målsättningen är att hbtq-ungdomar inte bara ska ha tillgång till en egen mötesplats utan även känna sig trygga inom annan kultur- och fritidsverksamhet i Botkyrka. Botkyrka kommuns nätverkspartner är Egalia från RFSL Stockholm, Projektet Queera berättelser från Fanzingo, Origo – länsöverskridande resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld från socialförvaltningen i Stockholms stad, Ungdomsmottagningen i Botkyrka samt Gays in Angered från Göteborgs Stad.

Ungdomsstyrelsens fortsatta arbete

Under uppdragets gång har flera internseminarier hållits på Ungdomsstyrelsen för att ge medarbetarna tillfälle att stärka sin kompetens i hbtq-frågor och normkritiska perspektiv. Hbtq-perspektivet har också förstärkts i myndighetens övriga verksamhet. Exempel på detta är att nya frågor om kön och könsidentitet förts in i den nationella ungdomsenkäten samt att föreläsningar om hbtq-ungdomars hälsa och utsatthet lyfts in i andra utbildningar som myndigheten arrangerat som till exempel *Naken på nätet* och *Ungas levnadsvillkor och rättigheter*.

Med uppdraget om mötesplatser för unga hbtq-personer har Ungdomsstyrelsen arbetat systematiskt med medierna och i synnerhet med att nå ut i lokala medier i samband med utbildningar och konferenser. Syftet har varit att öka kunskapen om gruppens utsatthet hos allmänheten. Under 2013 stod utbildningsuppdraget om unga hbtq-personer för minst en femtedel av Ungdomsstyrelsens totala mediegenomslag.

Den 2 januari 2014 presenterade regeringen *En strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck*. I den utsågs Ungdomsstyrelsen till strategimyndighet med fokus på unga hbt-personer. Inom ramen för detta strategiuppdrag avser Ungdomsstyrelsen att fortsätta arbetet med unga hbt-personers hälsa och utsatthet i samarbete med övriga strategimyndigheter som verkar inom hälsoområdet. Ungdomsstyrelsen kommer också att inom ramen för strategiuppdraget se över och uppdatera nedanstående förslag på fortsatta åtgärder som vi tidigare lämnat till regeringen.

Generella insatser

- myndighetsnätverk för hbt-frågor
- kartläggning av kommunernas och landstingens hbt-arbete
- nationellt ansvar för homo- och bisexuella samt för transpersoners hälsa och sexuella hälsa
- unga intersexuellas hälsa.

Kunskapsbehov

- unga transpersoners levnadsvillkor och hälsa
- ungas identitetsskapande när det gäller könsidentitet och sexuell läggning
- unga hbtq-personers etableringsprocesser (det finns skäl att tro att utsattheten och ohälsan i gruppen påverkar/drabbar etableringsprocesserna).

Utbildning

- fortsatta utbildningsinsatser om unga hbtq-personers hälsa och levnadsvillkor med fokus på bemötande och normkritik, men med en bredare målgrupp.

Metoder

- arbeta mer systematiskt med effektutvärdering av Ungdomsstyrelsens (och möjligen andra aktörers) utbildningsinsatser.

Referenser

RFSL Ungdom & Forum för levande historia (2011). *Bryt! Ett metodmaterial om normer i allmänhet och heteronormen i synnerhet*. Stockholm: RFSL Ungdom & Forum för levande historia.

Ungdomsstyrelsen (2010). *Hon hen han. En analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2011). *Öppna verksamheten! Om hbt, normer och inkludering i öppen fritidsverksamhet*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2012). *Om unga hbtq-personer – hälsa*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2012). *Om unga hbtq-personer – fritid*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Elektroniska källor

Keks – kvalitet och kompetens i samverkan

www.keks.se

Kunskapscentrum för fritidsledarskap (KC)

www.fritidsledarskap.se

© **Ungdomsstyrelsen 2014**
projektledare **Jonah Nylund**
språkgranskning **Ingrid Bohlin**
omslag **Christián Serrano**

distribution **Ungdomsstyrelsen, Box 17801, 118 94 Stockholm**
webbplats **www.ungdomsstyrelsen.se**
e-post **info@ungdomsstyrelsen.se**
tfn **08-566 219 00**, fax **08-566 219 98**

UNGDOMSSTYRELSEN

är en myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. Vi ger stöd till föreningsliv, kommuner och internationellt samarbete.

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se